

Svezak 3, broj 4

mart 2022.

VIJESTI O BORBI PROTIV TERORIZMA

ZA I O BALKANU

U OVOM BROJU

Vijesti i informacije o antiterorističkim naporima - 1

Državljanin Srbije uhapšen zbog sumnje da je vrbovao podršku za ISIS - 2

Kosovo osudilo četvoricu stranih terorističkih boraca koji su vraćeni u julu 2021. - 2

Upotreba interneta u terorističke svrhe: Novi izvještaj UN-ove inicijative Tech Against Terrorism (Tehnologijom protiv terorizma) - 2

Vještine ispitivanja: Osnove - 3

Vijesti o antiterorističkim naporima i informiranje i uvezivanje s partnerima u regiji

Ministarstvo pravde (DOJ), Ured za razvoj, podršku i edukaciju tužilaštava u inostranstvu (OPDAT), u partnerstvu s američkim State Departmentom, Uredom za borbu protiv terorizma

U ovom izdanju donosimo vijesti o uspješnom procesuiranju stranih terorističkih boraca na Kosovu i nedavnom hapšenju osumnjičenog teroriste u Srbiji. Također donosimo vijesti o tome kako teroristi koriste internet za širenje propagande. Na koncu, nastavljamo sa serijom praktičnih savjeta za ispitivanje osumnjičenih.

Tom Saunders
Rezidentni pravni savjetnik
za borbu protiv terorizma na Balkanu
OPDAT/DOJ
Ambasada SAD-a, Sarajevo
SaundersTN@state.gov

Jasenska Ferizović, pravna savjetnica
OPDAT/DOJ
Ambasada SAD-a, Sarajevo
FerizovicJ@state.gov

Clay Stiffler
Rezidentni pravni savjetnik
za borbu protiv terorizma na Balkanu
OPDAT/DOJ
Ambasada SAD-a, Tirana
StifflerRC@state.gov

Bledar Bashanović, pravni stručnjak
OPDAT/DOJ
Ambasada SAD-a, Tirana
BashanovicB@state.gov

Državljanin Srbije uhapšen zbog sumnje da je vrbovao podršku za ISIS

U februaru 2022. vlasti Srbije uhapsile su Igora Despotovića, koji je navodno preko društvenih mreža tražio podršku za ISIS. Prema navodima Višeg suda u Beogradu, Despotović je otvorio i vodio više računa na društvenim mrežama putem kojih je javno dijelio tekstove, snimke i fotografije na kojima je veličao ISIS i “promovirao djelovanje te organizacije, pozivajući ljude da daju materijalnu pomoć, da se pridruže ISIS-ovim redovima, oružanom sukobu, nasilju i da se žrtvuju za njihov cilj.” Despotoviću je određen 30-dnevni pritvor, a istraga je još u toku.

Do danas je u Srbiji procesuirano sedam osoba za teroristička djela povezana s ISIS-om. Svih sedam optuženih osuđeno je na zatvorske kazne od sedam i pol do 11 godina. Osim toga, više ljudi je osuđeno na uvjetne kazne zbog sudjelovanja u borbama u Ukrajini. (Ovi slučajevi vezani uz Ukrajinu datiraju prije sukoba koji je započeo 20. februara 2022.)

Izvor: [Srbija uhapsila državljanina osumnjičenog za 'veličanje' Islamske države](#)

Kosovo osudilo četvoricu stranih terorističkih boraca koji su vraćeni u julu 2021.

U januaru je Posebni odjel Osnovnog suda u Prištini osudio četvoricu stranih terorističkih boraca za organiziranje i sudjelovanje u terorističkoj grupi, zbog njihovog odlaska u Siriju i sudjelovanja u borbi za ISIS.

Fidan Demolli, Sadri Nerjovaj, Skender Qerimi i Kujtim Dacaj, koji su vraćeni na Kosovo iz Sirije u julu prošle godine, izjasnili su se krivima. Demolli je osuđen na dvije godine i šest mjeseci zatvora jer se pridružio ISIS-u 2014., gdje je djelovao kao borac i čuvar dok ga 2019. nisu zarobile Sirijske demokratske snage. Dacaj je priznao da je sa suprugom i kćerkom otputovao u Siriju 2014. godine kako bi se pridružio ISIS-u i služio kao borac i instruktor snajperista. Osuđen je na tri godine i osam mjeseci zatvora. Nerjovaj i Qerimi osuđeni su na po tri godine i šest mjeseci zatvora.

Još dvojici stranih terorističkih boraca koji su vraćeni u julu trenutno se sudi pod sličnim optužbama.

DoJ/OPDAT je pomogao u repatrijaciji stranih terorističkih boraca, pribavljajući dokaza sa ratišta koji su korišteni u procesima protiv ovih osoba, te je pomogao Kosovu da dobije odgovor na zahtjev za uzajamnu pravnu pomoć kako bi se ti dokazi mogli koristiti na sudu.

Izvori: [Dënohet me 3 vite e 3 muaj burgim për pjesëmarrje në luftërat e ISIS-it dhe angazhim në Batalionin e Snajperistëve](#)

[Pranoi se luftoi për ISIS-in, dënohet me 2 vite e 6 muaj burgim i akuzuari për terrorizëm](#)

[I akuzuari për terrorizëm dënohet me 3 vite e tetë muaj burgim, ngarkohej se ishte trajner i snajpersitëve në ISIS](#)

[Dënohet me 3 vjet e 6 muaj burgim i akuzuari për pjesëmarrje në ISIS](#)

Upotreba interneta u terorističke svrhe:

Novi izvještaj UN-ove inicijative Tech Against Terrorism (Tehnologijom protiv terorizma)

Države koje se bore protiv upotrebe interneta u terorističke svrhe često se fokusiraju na glavne društvene mreže, kao što su Facebook (sada Meta), Youtube.com i Twitter. Premda su društveni mediji i dalje vrlo moćno oruđe za terorističke i druge nasilne ekstremističke grupe, treba imati na umu da te grupe također kreiraju i vode svoje vlastite internetske stranice, ostajući tako ispod radara mainstream kompanija. Prema novom izvještaju, internetske stranice kojima upravljaju teroristi i nasilni ekstremisti (T/VEOW) “predstavljaju jednu od najznačajnijih prijetnji globalnim naporima u borbi protiv upotrebe interneta za terorističke ciljeve“.

Tech Against Terrorism (TAT) grupa je stručnjaka i programera za borbu protiv terorizma koji sarađuju s tehnološkom industrijom na suzbijanju zloupotrebe interneta u terorističke svrhe, vodeći pri tome računa o poštivanju ljudskih prava“, navodi se na njihovoj internetskoj stranici. U januaru je TAT objavio svoj izvještaj *The Threat of Terrorist and Violent Extremist-Operated Websites (Prijetnja internetskih stranica kojima upravljaju nasilni ekstremisti)*, u kojem ističu da vlade i istraživači ne posvećuju adekvatnu pažnju prijetnjama koje predstavljaju ove internetske stranice.

Ove stranice se prvenstveno koriste za širenje i arhiviranje propagande, regrutiranje novih članova i omogućavanje interne komunikacije postojećim članovima. Od januara 2021. TAT je identificirao 198 internetskih stranica za koje procjenjuju da ih vode teroristi i nasilni ekstremisti, a koje predstavljaju kredibilnu i neposrednu prijetnju društvu.

„Činjenica da teroristi i nasilni ekstremisti mogu nekažnjeno upravljati stotinama internetskih stranica koje imaju na milione pregleda ukazuje na propust globalnog online protuterorističkog sektora“, kazao je Adam Hadley, osnivač

TAT-a. „Internetske stranice kojima upravljaju teroristi [su] ključna strateška prijetnja u smislu korištenja interneta za terorističke ciljeve.“

Izveštaj TAT-a nudi preporuke državama, pružateljima internetske infrastrukture, istraživačima i civilnom društvu za ublažavanje ove prijetnje. TAT je vladama ponudio četiri preporuke:

- U raspravama o politikama koje se tiču zlorabotrebne interneta u terorističke svrhe prvenstveno se fokusirati na internetske stranice kojima upravljaju teroristi;
- Razviti „globalnu strategiju ublažavanja“ za suzbijanje rada interentskih stranica kojima upravljaju teroristi, uključujući koordinaciju s drugim državama na temelju vladavine prava;
- Osigurati da se napori u borbi protiv internetskih stranica kojima upravljaju teroristi poduzimaju „uz puno poštivanje ljudskih prava“, uključujući slobodu izražavanja; i
- Dati jasne smjernice za određivanje koga treba označiti kao terorističku grupu, jer jasne smjernice olakšavaju saradnju tehnoloških kompanija u ometanju tih internetskih stranica.

TAT saraduje s tehnološkim sektorom kako bi identificirao internetske stranice sa sadržajem povezanim s terorizmom. Nakon što dobiju dokaze da nekom internetskom stranicom upravlja teroristička grupa, vlasti mogu poduzeti nekoliko radnji. Na primjer, mogu raditi s DNS registrom kako bi takve stranice učinili nedostupnim javnosti ili mogu raditi s popularnim pretraživačima kako bi te stranice „delistirali“ i otežali im finansiranje.

Svaki pokušaj vlasti da onemogući ili ukloni neku internetsku stranicu zasigurno će izazvati zabrinutost u smislu slobode govora i izražavanja. TAT naglašava da se „radnje protiv sumnjivih terorističkih stranica trebaju poduzimati samo nakon što se, temeljem visokog standarda dokazivanja, utvrdi svrha takvih stranica.“ Da bi se izbjeglo nezakonito suzbijanje legitimnog govora, dokaz kriminalne aktivnosti mora biti jasan i potkrijepljen dovoljnim dokazima.

Izvor: [The Threat of Terrorist and Violent Extremist Operated Websites](#)

Praktični savjet

Vještine ispitivanja: Osnove

U prošlom broju ovog biltena predstavili smo osam koraka uspješnog ispitivanja. Razumijevanje tih koraka, međutim, samo je polazna osnova. Na kvalitet i kvantitet informacija dobivenih tokom ispitivanja utječu različiti faktori, a istražitelji moraju ovladati nizom vještina i tehnika koje im mogu pomoći da uspješno pribave potrebne informacije. U ovom broju predstavljamo neke od tih vještina i tehnika, posebno one koje se toliko često primjenjuju da su postale neizostavne.

Ponašanje. Dobri istražitelji uvijek moraju imati kontrolu i “dominirati situacijom”. Dominacija se, međutim, rijetko može postići arogancijom jer arogancija kod većine sagovornika izaziva neprijateljski stav, bez obzira na to jesu li krivi ili nevini. A ako istražitelj na neprijateljski stav uzvrati još većom arogancijom, kao što se često dešava - naročito s manje iskusnim službenicima za provođenje zakona, sukob je neizbježan. Istražitelji ne smiju zaboraviti da smirenost, a ne arogancija, pokazuje dominaciju: „Dominaciju određuje ponašanje, a ne riječi. Dobri ispitivači znaju da samopouzdanje i smirenost karakterišu ponašanje uistinu dominantnih osoba.“

Upoznavanje s pravima. Istražitelji se uvijek moraju pridržavati svih zakonskih obaveza prema kojima su dužni osobe koje ispituju informirati o njihovim pravima. Istovremeno, istražitelji bi trebali dati sve od sebe kako bi ih o pravima informirali na način da ih ne zastraše i ne obeshrabre. U tom pravcu, istražitelji bi prvenstveno trebali ovu radnju prestati gledati kao jednu od formalnosti koju trebaju obaviti, i početi je doživljavati alatom za postizanje cilja - istine. Dobar istražitelj će kroz radnju informiranja o pravima uspostaviti bolji odnos s osobom koju ispituje i poslati poruku da mu se može vjerovati i da je pravičan.

Vođenje bilješki. Iako je vođenje bilješki tokom ispitivanja važno, ponekad ta radnja može omesti tok ispitivanja, naročito ako istražitelj pravi duže pauze dok piše. Također, fokusiranost na bilješke ostavlja malo prostora istražitelju da posmatra sagovornika i da ga potiče da pažljivije vaga svoje odgovore. Zbog toga istražitelji trebaju voditi računa da njihovo vođenje bilješki ne ometa tok razgovora.

Slušanje. Učinkovito slušanje najvažnija je tehnika u cjelokupnom procesu ispitivanja jer „ono što se pita i što se kaže malo znači, dok ono što se čuje i razumije znači sve.“ Istražitelji ne smiju zaboraviti da je slušanje aktivan proces koji ovisi o mentalnoj uključenosti: „Ljudi više slušaju mozgom nego ušima.“ Iako je koncentracija ključna, postoje neke specifične tehnike koje istražiteljima mogu pomoći da poboljšaju svoje vještine slušanja. To su: 1) neverbalni znakovi slušanja (kao što je klimanje glavom), 2) povremeno parafraziranje onoga što je osoba kazala i 3) uzdržavanje od iznošenja bilo kakvih zaključaka, odnosno uzdržavanje od preuranjenog otkrivanja istih.

Izvor: John E. Hess, *Interviewing and Interrogation for Law Enforcement*, Second Edition, Anderson Publishing (2010)